

Alliander N.V. Halfjaarbericht 2017

26 juli 2017

alllander

Disclaimer

Indien in dit bericht wordt gesproken over 'wij', 'Alliander', 'de onderneming', 'de Alliander-groep' of gebruik wordt gemaakt van vergelijkbare aanduidingen dan worden daarmee Alliander N.V. en zijn dochterondernemingen bedoeld. Alliander N.V. houdt alle aandelen in onder andere Liander N.V., Liandon B.V., Allego B.V., Alliander Duurzame Gebiedsontwikkeling B.V., Kenter B.V. en Alliander AG. Waar wordt gesproken over Liander refereert dit aan netbeheerder Liander N.V. en zijn dochterondernemingen. In dit bericht wordt met Liandon bedoeld Liandon B.V.

Onderdelen van dit bericht bevatten vooruitzichten voor de toekomst. Deze onderdelen kunnen – zonder beperking – verwachtingen bevatten ten aanzien van overheidsmaatregelen, waaronder regulerende maatregelen, het aandeel van Alliander of één van zijn dochterondernemingen of joint ventures in bestaande en nieuwe markten, industriële en macro-economische trends en de invloed van deze verwachtingen op de operationele resultaten van Alliander. Dergelijke uitspraken worden voorafgegaan of gevolgd door, dan wel bevatten woorden als 'gelooft', 'verwacht', 'meent', 'anticipeert' of vergelijkbare uitdrukkingen. Deze toekomstgerichte uitspraken zijn gebaseerd op de huidige aannames en zijn onderhevig aan bekende en onbekende factoren en andere onzekerheden waarvan vele buiten de invloedssfeer van Alliander, waardoor toekomstige, feitelijke resultaten materieel kunnen afwijken van deze verwachtingen.

Dit bericht is opgesteld met inachtneming van de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling die zijn gehanteerd bij het opstellen van de jaarrekening 2016 van Alliander N.V. die is te vinden op www.alliander.com.

Op dit bericht is geen accountantscontrole toegepast.

Inhoudsopgave

Profiel	4
Missie en strategie	5
Doelstellingen en prestaties	6
Financiële kerncijfers	8
Verslag Raad van Bestuur	9
Risicomanagement	12
Financiële gang van zaken	15
Verkorte geconsolideerde halfjaarcijfers 2017	22
Geconsolideerde winst-en-verliesrekening	22
Overzicht totaalresultaat	22
Geconsolideerde balans	23
Geconsolideerd kasstroomoverzicht	24
Mutatieoverzicht van het geconsolideerd eigen vermogen	25
Toelichting op de geconsolideerde halfjaarcijfers	26
Gebeurtenissen na balansdatum	32
Beoordelingsverklaring	33

Profiel

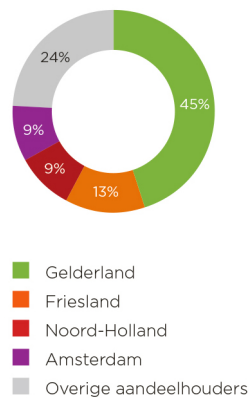
Alliander is een netwerkbedrijf. Wij zorgen voor een betrouwbare, betaalbare en bereikbare energievoorziening in een groot deel van Nederland. De aandelen worden gehouden door gemeenten en provincies.

Alliander wordt gevormd door een groep bedrijven, waaronder Liander, Liandon, Allego, Kenter en Alliander Duurzame Gebiedsontwikkeling (DGO). Samen staan we voor hoogwaardige kennis van energienetwerken, energietechniek en technische innovaties. Netbeheer is onze belangrijkste activiteit. Netbeheerder Liander houdt de energie-infrastructuur in goede conditie om dagelijks ruim 3,3 miljoen consumenten en bedrijven te voorzien van gas en elektriciteit. Liandon legt zich toe op de ontwikkeling van duurzame technologieën en intelligente energie-infrastructuren.

Werkgebied

Aandeelhouders

Wij zetten ons in voor een betrouwbare energievoorziening om wonen, werken en reizen ook in de toekomst mogelijk te maken. Daarom onderzoekt en ontplooit Alliander nieuwe bedrijfsactiviteiten, om een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van het nieuwe energiesysteem. Zo ontwikkelt Allego laadoplossingen en laadinfrastructuur op maat, voor gemeenten, bedrijven en vervoersmaatschappijen. Meetbedrijf Kenter levert innovatieve oplossingen voor energiemeting en energiemanager. DGO heeft als doel open netwerken te realiseren voor transport en distributie van duurzame en lokale energie.

Missie en strategie

Missie

Wij staan voor een energievoorziening die iedereen onder gelijke condities toegang geeft tot betrouwbare, betaalbare en bereikbare energie.

Onze strategie

We zien dat de energievoorziening in de toekomst fundamenteel anders wordt. Met een heldere strategie, in vier pijlers, speelt Alliander daarop in. Alliander zorgt ervoor dat klanten de juiste energiekeuzes kunnen maken. Voor zichzelf en voor de totale energievoorziening. Zodat iedereen onder gelijke condities toegang heeft tot betrouwbare, betaalbare en bereikbare energie.

Alliander kiest voor:

Ondersteuning van klanten bij het maken van keuzes

Klanten hebben steeds meer invloed op het energiesysteem. Daarom maken wij het aantrekkelijk voor hen om keuzes te maken die niet alleen goed zijn voor hun eigen situatie, maar ook voor de totale energievoorziening.

Nieuwe open netten

Het streven naar een energievoorziening tegen de laagste maatschappelijke kosten vereist dat we nieuwe infrastructuur ontwikkelen en die voor iedereen onder gelijke voorwaarden bereikbaar maken. Denk bijvoorbeeld aan warmtenetten.

Digitalisering

Onze bestaande elektriciteits- en gasnetten zijn niet ingericht op de toekomstige veranderingen omtrent onze energievoorziening. Wij kiezen voor digitalisering om onze bestaande netten toekomstbestendig te maken.

Excellent netbeheer als basis

Onze energienetten behoren tot de betrouwbaarste ter wereld. Met efficiënt beheer en het realiseren van schaalvoordelen houden wij de huidige netten betaalbaar. Ook willen wij ervoor zorgen dat klanten steeds meer gemak ervaren wanneer wij voor hen aan het werk zijn.

Doelstellingen en prestaties

Veiligheid

KPI	Resultaten 30 juni 2017	Doelstellingen ultimo 2017	Resultaten 31 december 2016
LTIF (lost time injury frequency) ¹	1,6	De LTIF is 2,0 of lager	2,0
Veiligheidscultuur ²	35%	Minimaal 30%	34%

Klanten

KPI	Resultaten 30 juni 2017	Doelstellingen ultimo 2017	Resultaten 31 december 2016
Klantgemak ³	Consumentenmarkt 50% Zakelijke markt 42%	Klantgemak gemeten door de NES score is hoger dan 52% (consument) en 38% (zakelijke markt)	
Uitvalduur elektriciteit (in minuten) ⁴	21,1	Maximaal 21	23,3
Het aantal unieke kabelnummers met meer dan vijf storingen ⁵	12	Maximaal 18	17
Top risicoverlagende projecten ⁶	52%	Minimaal 90%	48%
Aanbieden Slimme meter	257.000	Minimaal 534.000 adressen Target 30 juni 2017: 240.000	428.000
Digitaliseringsprogramma's ⁷	13%	Minimaal 95% Target 30 juni 2017: 31%	8%

Medewerkers

KPI	Resultaten 30 juni 2017	Doelstellingen ultimo 2017	Resultaten 31 december 2016
Score medewerkersonderzoek ⁸	-	Minimaal 75	70
Verzuim medewerkers ¹	4,1%	Maximaal 3,9%	4,1%
Vrouwen in leidinggevende posities	24,7%	Minimaal 27%	24,7%
Medewerkers met afstand tot de arbeidsmarkt	69	Minimaal 100 Target 30 juni 2017: 50	104

Aandeelhouders en investeerders

KPI	Resultaten 30 juni 2017	Doelstellingen ultimo 2017	Resultaten 31 december 2016
Behoud solide rating	S&P: AA-/A-1+/stable outlook Moody's: Aa2/P-1/stable outlook	Handhaven solide A rating profiel	S&P: AA-/A-1+/stable outlook Moody's: Aa2/P-1/stable outlook
Financieel beleid⁹			
FFO/Nettoschuld	25%	> 20%	27%
Rentedekking	9,2	> 3,5	8,3
Nettoschuld / (nettoschuld + eigen vermogen)	35%	< 60%	33%
Solvabiliteit	57%	> 30%	59%
Duurzaamheid			
Maatschappelijk Verantwoord Inkopen ¹⁰	44%	Minimaal 71%	71%
CO ₂ -uitstoot eigen bedrijfsvoering ¹¹	336 kton	Maximaal 668 kton Target 30 juni 2017: 333 kton	797 kton
Circulair ingekocht ¹²	0,6%	Minimaal 5,0% Target 30 juni 2017: 2,5%	-

1 De score betreft een 12-maands voortschrijdend gemiddelde.

2 Het niveau van veiligheidscultuur binnen Alliander wordt gemeten d.m.v. de positie op de veiligheidsladder. De score en doelstelling voor 2017 is op basis van het aantal medewerkers dat voldoet aan een veiligheidsniveau van minimaal 3.

3 De klantgemak KPI's (voorheen de klanttevredenheid KPI's) voor zowel de Consumenten- als Zakelijke markt wordt vanaf 2017 maandelijks gemeten op basis van de NES score (netto gemak score) en niet meer op basis van de KTV-uitvragen (2 maal per jaar). Hiermee sluit de KPI beter aan bij de interne sturing binnen Lander en kan maandelijks i.p.v. 2 maal per jaar een score worden gerapporteerd. Targets zijn gebaseerd op de eindejaarsverwachting van 2016 en verhoogd met een ambitie voor 2017.

4 De uitvalduur geeft in minuten weer de gemiddelde duur dat onze klanten in het Lander-gebied in een periode van een jaar geen elektriciteit hebben. De genoemde uitvalduur van 2016 en 2017 wordt gebaseerd op laag-, midden- en hoogspanning.

5 De KPI inzake herhaalstoringen zal met ingang van 2017 worden gemeten op basis van unieke kabelnummers en niet meer op basis van postcode gebied. Herhaalstoringen op kabelnummer is een betere indicatie voor het aantal klanten dat last heeft van >5 energieonderbrekingen per jaar doordat in 1 postcodegebied klanten op meerdere kabels aangesloten kunnen zijn waardoor een herhaalstoring in een postcodegebied niet per definitie leidt tot meerdere energieonderbrekingen bij dezelfde klant. Bij herhaalstoringen op kabelnummer niveau is dit wel het geval.

6 De KPI geeft weer in hoeverre voor de 25 belangrijkste programma's of projecten die een belangrijk risico mitigeren de vooraf gedefinieerde mijlpalen zijn behaald.

7 De score betreft het percentage van de realisatie van de belangrijkste digitaliseringsprogramma's ten opzichte van plan op een drietal onderdelen: digitalisering middenspanningsprogramma I-netten (i-MSR) (planning 261 stuks), inbedrijfsname FlexOV kasten (planning 8.500 stuks) en digitalisering Smart Cable Guard (SCG) (planning 266 stuks)

8 Er wordt jaarlijks één meting gedaan waarvan de score volgt in het 2e halfjaar van 2017.

9 Het financieel kader waarbinnen Alliander opereert is gebaseerd op vier ratios zoals weergegeven in de tabel. Deze ratio's zijn berekend volgens de uitgangspunten van ons financieel beleid. Deze uitgangspunten wijken op twee punten af van de rubricering onder IFRS: 1. De achtergestelde eeuwigdurende obligatielening is volgens IFRS verantwoord als eigen vermogen, volgens de uitgangspunten van ons financieel beleid wordt dit instrument als 50% vreemd vermogen en als 50% eigen vermogen aangemerkt. 2. De ratio Funds From Operations (FFO)/nettoschuldpositie betreft het 12-maands resultaat na belastingen, gecorrigeerd voor de mutaties in de actieve en passieve belastinglatenties, de bijzondere posten en fair value mutaties, verhoogd met het saldo afschrijvingen en amortisaties op de materiële en immateriële vaste activa en vooruitontvangen opbrengsten en gedeeld door de nettoschuldpositie. De ratio rentedekking betreft het 12-maands resultaat na belastingen, gecorrigeerd voor de mutaties in de actieve en passieve belastinglatenties en de bijzondere posten en fair value mutaties, verhoogd met de afschrijvingen op de materiële en immateriële vaste activa en het saldo financiële baten en lasten gedeeld door het saldo financiële baten en lasten gecorrigeerd voor bijzondere posten en fair value mutaties. Onder solvabiliteit wordt verstaan het eigen vermogen inclusief het resultaat van de periode gedeeld door het balanstotaal minus de verwachte dividenduitkering lopend boekjaar en de vooruitontvangen opbrengsten.

10 Het MVI (Maatschappelijk Verantwoord Inkopen) percentage geeft in procenten aan welk deel van de uitgaven van Alliander aan de MVI criteria voldoet.

11 De doelstelling voor CO₂-uitstoot voor 2017 is herrekend volgens de meest recente emissiefactoren. Doordat deze emissiefactoren bij de publicatie van het jaarverslag 2016 en jaarplan 2017 nog niet bekend waren wijkt de doelstelling 2017 (668 kton) af van de doelstellingen 2017 zoals eerder gepubliceerd in het jaarverslag en het jaarplan (673 kton).

12 Circulair ingekocht betreft een nieuwe KPI die weergeeft welk percentage van de ingekochte assets (kabels, trafo's, gasbuizen en meters) circulair wordt ingekocht (waarbij wordt gemeten in gerecycled materiaal en recyclebaar materiaal).

Financiële kerncijfers

€ miljoen tenzij anders vermeld	2017	1 ^e halfjaar 2016
Netto-omzet	838	783
Overige baten	71	65
Bedrijfskosten	762	740
Bedrijfsresultaat	147	108
Resultaat na belastingen	93	232
Resultaat na belastingen exclusief bijzondere posten en fair value mutaties	94	64
Investerings in materiële vaste activa	292	304
Kasstroom uit operationele activiteiten	152	106
	30 juni 2017	31 december 2016
Totaal activa	7.912	7.735
Totaal eigen vermogen	3.851	3.864
Nettoschuldpositie ¹	1.869	1.693
ROIC ²	3,8%	3,5%

1 De nettoschuldpositie wordt gevormd door de rentedragende schulden verminderd met de liquide middelen en beleggingen die vrij ter beschikking staan.

2 De return-on-invested-capital (ROIC) betreft het 12-maands bedrijfsresultaat gecorrigeerd voor bijzondere posten en fair value mutaties, aandeel in resultaat na belastingen deelnemingen en joint ventures en belastingen, gedeeld door het gemiddeld geïnvesteerde vermogen (= som boekwaarde immateriële, materiële en financiële vaste activa en werkkapitaal minus vooruitontvangen opbrengsten).

Verslag Raad van Bestuur

Meer klantvragen en 150 extra technische vacatures

Alliander heeft in de eerste helft van 2017 een resultaat na belastingen geboekt van € 93 miljoen (2016: € 232 miljoen). Deze daling is met name toe te schrijven aan de eenmalige bate in 2016 van € 176 miljoen als gevolg van de verkoop van Endinet. Exclusief bijzondere posten is het resultaat € 30 miljoen hoger in vergelijking met dezelfde periode in 2016. We investeren volop in de energievoorziening van de toekomst, maar zien tegelijkertijd dat het tekort aan technische arbeidscapaciteit grote druk zet op de uitvoering van onze activiteiten.

Iedereen veilig thuis

Werken aan de energievoorziening vraagt op de eerste plaats om veilig werken, zowel voor onze klanten als onze medewerkers. In de eerste helft van 2017 zijn er 43 incidenten gebeurd, waarvan er 10 tot verzuim hebben geleid. Ons doel blijft dat iedereen veilig thuiskomt.

Tekort aan technische arbeidscapaciteit

De economie trekt in een groot deel van ons verzorgingsgebied stevig aan. Er worden weer volop woningen gebouwd en er komen nieuwe bedrijven bij. Ook zien we dat het werkelijk realiseren van lokale duurzame opwek een vlucht neemt.

Deze ontwikkelingen van verduurzaamings vragen om verdere uitbreiding en aanpassing van de energienetten. Afgelopen periode is de vraag naar aansluitingen op ons elektriciteitsnet in delen van ons verzorgingsgebied aanzienlijk hoger dan voorzien. Dit stelt ons voor de uitdaging om het werk tijdig gerealiseerd te krijgen. Eén van onze belangrijkste uitdagingen is het werven van voldoende vakkundig technisch personeel op de arbeidsmarkt.

Alliander is hard bezig om deze uitdaging het hoofd te bieden door middel van uiteenlopende oplossingen. We zijn volop actief op de arbeidsmarkt. Er lopen campagnes om technisch gekwalificeerde vrouwen en mannen te wijzen op de aantrekkelijke carrièrekansen die een netwerkbedrijf als Alliander biedt. We steken verder veel energie in het versneld opleiden en omscholen van collega's. Met klanten en gemeenten zijn we in gesprek om transparant te zijn over de capaciteitsuitdagingen en kijken we samen naar passende oplossingen.

Momenteel staan er 150 extra technische vacatures open. De topsector Energie berekende al dat er in Nederland jaarlijks 4000 technici te weinig zijn en dat dat een bedreiging vormt voor de voortgang van de energietransitie.

Omschakelen naar een duurzame energievoorziening

De energietransitie, die zich de komende decennia verder zal voltrekken, heeft niet alleen impact op de hoeveelheid werk die wij moeten verzetten. De toename van zonnepanelen, windmolens, elektrisch vervoer en warmtepompen leidt tot extra piekbelasting op het elektriciteitsnet. En daarmee tot extra werk aan en extra investeringen in onze netten. Bovendien zijn er steeds meer klanten en gemeenten die over willen stappen op andere vormen van verwarming dan aardgas. Dit heeft consequenties voor de aardgas-infrastructuur. Onze strategie is er op gericht deze effecten zo goed mogelijk op te vangen. Door innovaties die de extra investeringen in het elektriciteitsnet zoveel mogelijk moeten voorkomen én door onze aanpak van de warmte-transitie.

Warmtetransitie

Omdat er geen zekerheid is over nuttig nieuw gebruik van bestaande gasnetten, proberen wij te voorkomen dat er nieuwe gasnetten worden aangelegd en dat aardgasleidingen te vroeg vervangen worden. Tegelijkertijd zetten wij onze schouders onder het slagen van de projecten ten behoeve van de overgang naar een duurzame warmtevoorziening.

Daarom zijn wij intensief in gesprek met de gemeenten in ons verzorgingsgebied over de aanpak van wat wij de warmtetransitie noemen: het overschakelen van verwarming door aardgas naar andere vormen van verwarming, door bijvoorbeeld biogas of restwarmte. Met de gemeente Arnhem tekende Alliander in maart van dit jaar een samenwerkingsovereenkomst om twee bestaande wijken op termijn aardgasloos te maken. Hierbij gaan inwoners, de gemeente Arnhem en Alliander samen op zoek naar de goedkoopste en slimste oplossing voor een klimaatneutrale warmtevoorziening.

Verder is in maart een Green Deal ondertekend door onder meer netwerkbedrijven en gemeenten samen met demissionair minister Kamp van Economische Zaken. Gemeenten krijgen op basis van de Green Deal ruimte om woningen en wijken op een andere manier te laten verwarmen dan met aardgas. Alliander ondersteunt de ambities en doelstellingen zoals geformuleerd in de Energieagenda volledig en ziet de recente aankondiging over het afschaffen van de gasaansluitplicht in nieuwbouwwijken ook als een belangrijke stap.

Samenwerken aan slimme toepassingen

Tegelijkertijd werken we aan slimme toepassingen, bijvoorbeeld om de bestaande energienetten zo efficiënt mogelijk te gebruiken. Ook ondersteunen we initiatieven om lokaal een volledig duurzame energievoorziening te realiseren.

Zo is er op Ameland een samenwerkingsovereenkomst ondertekend met verschillende partijen om het eiland volledig duurzaam te maken. In Nijmegen-Noord wordt een nieuw marktmodel in de praktijk gebracht, waarbij flexibiliteit tussen vraag en aanbod van elektriciteit centraal staat. Als de vraag naar transport van elektriciteit toeneemt, kan flexibiliteit een betaalbaarder alternatief zijn dan het traditioneel verzwaren van het elektriciteitsnet. Bovendien scheelt het uitvoerend werk in deze tijd waarin we moeite hebben om dat verzet te krijgen.

Investerings in digitalisering

Door het installeren van slimme meters, sensoren, op afstand bedienbare schakelaars en een gemoderniseerd telecomnetwerk kunnen wij storingen sneller opsporen en zelfs voorkomen. Verder kunnen we gericht investeren in de netten en klanten data aanbieden die zij nodig hebben om gemakkelijker energiekeuzes te maken. In de eerste helft van 2017 hebben we op ruim 257.000 adressen de slimme meter aangeboden (doelstelling heel 2017: 534.000). Daarnaast is in de eerste helft van 2017 de uitrol van een geheel nieuw glasvezelnetwerk en mobiel netwerk afgerond. Dit netwerk vervangt ons verouderde koperen telecomnetwerk en verbindt alle onderstations, regelstations en schakelstations met onze bedrijfsvoeringscentra. Het vormt een cruciaal onderdeel in het veilig en efficiënt besturen van de energienetten.

Overige ontwikkelingen

Op dinsdag 21 maart 2017 heeft de Eerste Kamer definitief een einde gemaakt aan de precarioheffing op gas- en elektriciteitsinfrastructuur. Deze heffing, die wordt doorberekend in de tarieven van klanten, bedroeg vorig jaar bijna € 150 miljoen en in de eerste helft van 2017 € 69 miljoen (2016: € 65 miljoen). Met het aanvaarden van het wetsvoorstel kunnen gemeenten geen nieuwe precario meer heffen en moeten in 2022 alle gemeenten deze heffing hebben beëindigd.

Daarnaast hebben Alliander en de Provinciale Zeeuwse Energie Maatschappij (PZEM, voorheen Delta) eind 2016 en in de eerste helft van 2017 gesprekken gevoerd over de overname van de netbeheer- en infrastructuuractiviteiten (Zeeuwse Netwerkhouding). Uiteindelijk heeft PZEM besloten om met Stedin verder te gaan. Inmiddels is het overnameproces afgerond.

Tenslotte heeft Alliander in maart officieel zijn hoofdkantoor 'Bellevue' in Arnhem opnieuw in gebruik genomen. Dit kantoor is afgelopen jaar grondig verbouwd. Bijna de hele renovatie was circulair: 95 procent van de materialen die we uit het bestaande gebouw hebben gehaald, is opnieuw gebruikt. Het vernieuwde duurzame hoofdkantoor heeft geen aansluiting meer op het aardgasnet. Voor de verwarming van het gebouw wordt alleen nog gebruik gemaakt van aardwarmte en -koude.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Naast onze bijdrage aan het faciliteren van de overgang naar een duurzamer energiesysteem, maakt Alliander ook werk van maatschappelijk verantwoord ondernemen. De CO₂-uitstoot van onze onderneming bedraagt in de eerste helft van 2017 circa 336 kiloton (eerste helft 2016: 348 kiloton). Alliander streeft naar een klimaatneutrale bedrijfsvoering in 2023 door onder meer de netverliezen te vergroenen. Dit doen we met behulp van additionele in Nederland opgewekte windenergie. Inmiddels wordt jaarlijks 40 kiloton van de netverliezen op deze manier vergroend. Dat is vergelijkbaar met de CO₂-uitstoot van 5.000 huishoudens per jaar.

Een andere maatschappelijke ontwikkeling ligt op het gebied van het gebruik van grondstoffen en materialen. Acht deelnemers (waaronder Alliander) aan het platform Groene Netten hebben daarom met elkaar afgesproken om uiterlijk in 2020 bij al hun aanbestedingen de herkomst van grondstoffen op uniforme wijze uit te vragen bij hun leveranciers. Hiervoor is begin dit jaar een grondstoffenpaspoort gelanceerd, waarin een leverancier vastlegt wat de grondstofsamenstelling en herkomst van het product is. Dit moedigt leveranciers aan de juiste keuzes te maken. Alliander is al begonnen met het verzamelen van productinformatie bij leveranciers en maakt serieus werk van circulair en eerlijk materiaalgebruik voor aanleg, beheer en onderhoud van netten. In de tweede helft van 2017 zal het grondstoffenpaspoort bij de aanbesteding van transformatoren getest worden.

Investerings

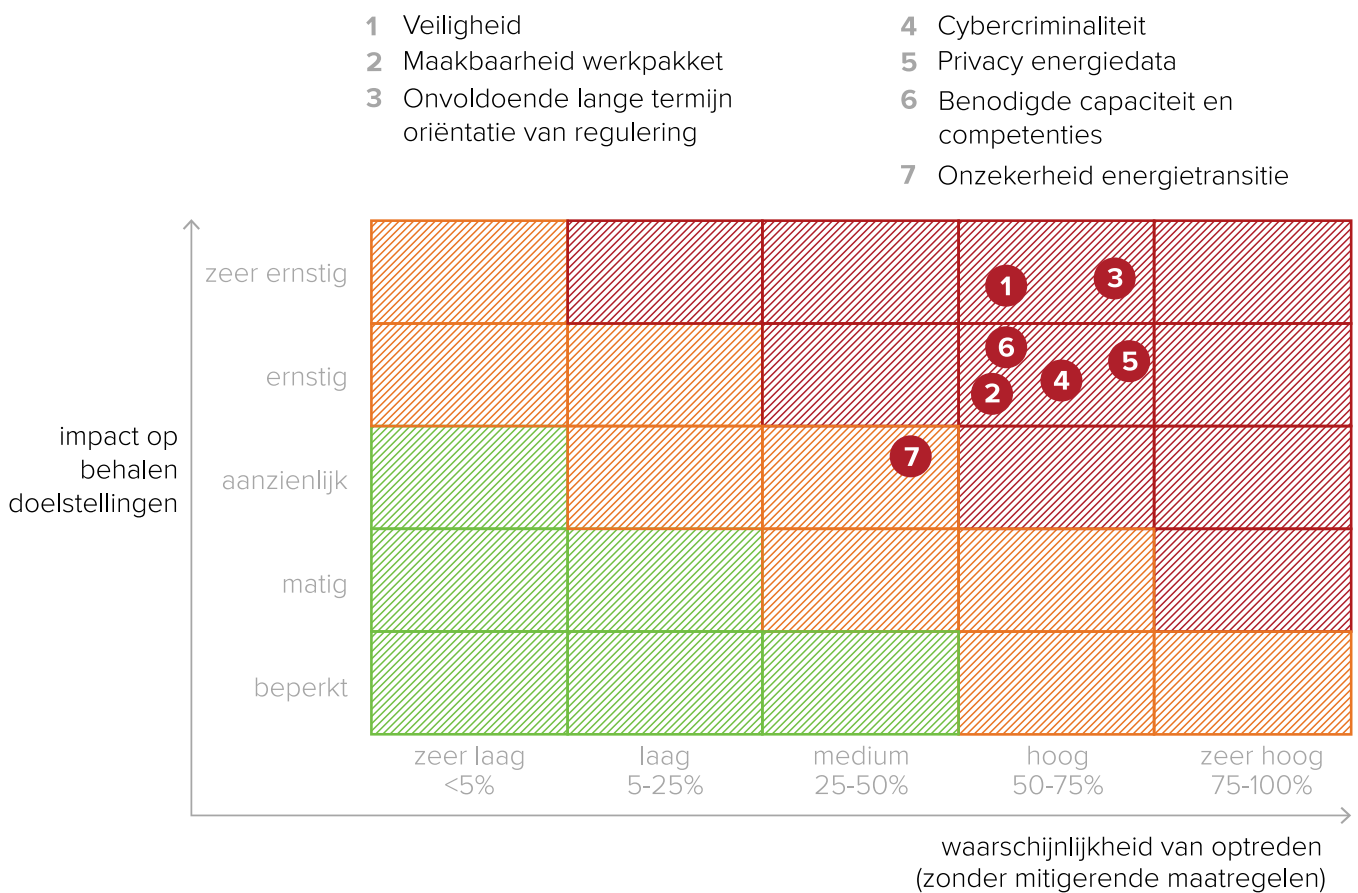
De investeringen in het netwerk en meters van de netbeheerder Liander bedroegen € 246 miljoen in het eerste halfjaar van 2017 (2016: € 254 miljoen). De investering in de elektriciteitsnetten bedroeg in totaal € 130 miljoen (2016: € 135 miljoen), onderverdeeld naar € 87 miljoen in uitbreiding en € 43 miljoen in de vervanging van de bestaande elektriciteitsnetten. De investering in de gasnetten bedroeg in totaal € 58 miljoen (2016: € 59 miljoen), onderverdeeld naar € 15 miljoen in uitbreiding en € 43 miljoen in de vervanging van de bestaande gasnetten. De kosten van storingen en onderhoud bedragen in het eerste halfjaar van 2017 € 123 miljoen en zijn daarmee hoger dan in het eerste halfjaar van 2016 (€ 117 miljoen).

€ miljoen	Realisatie t/m juni 2017	Realisatie t/m juni 2016	Doelstelling ultimo 2017	Realisatie 2016
Elektriciteit				
Uitbreiding	87	91	272	204
Vervanging	43	44	94	95
Gas				
Uitbreiding	15	18	45	40
Vervanging	43	41	100	91
Meetinrichtingen	54	53	119	113
Overig netwerk	3	7	11	12
Totaal investeringen	246	254	641	555
Storingen en Onderhoud	123	117	247	240
Totaal onderhoudskosten & investeringen	369	371	888	795
Aantal adressen slimme meter aangeboden	257.000	201.000	534.000	428.000

Risicomanagement

Alliander hecht grote waarde aan goed risicomanagement. Het zorgt voor voldoende zekerheid om onze strategische doelstellingen op een verantwoorde manier te behalen. Daarvoor gebruiken wij een raamwerk voor risicomanagement met daarin onze principes. Hierdoor stellen we de hele organisatie in staat om bij te sturen en te verbeteren, en kan Alliander voldoen aan wet- en regelgeving. Voor een nadere toelichting over risicomanagement wordt verwezen naar het hoofdstuk risico's in het jaarverslag over 2016.

De belangrijkste risico's worden frequent besproken in de Raad van Bestuur en ieder kwartaal in de Raad van Commissarissen. De mogelijke impact op onze strategische doelen en de waarschijnlijkheid van optreden bepalen wat we als onze belangrijkste risico's definiëren.

De pijlen voor ieder risico geven aan wat de lange termijn verwachte ontwikkeling van het risico is: omhoog (toenemend risico), gelijk of omlaag (dalend risico).

1. Veiligheid ↓

Wat is het risico?

Werken met gas en elektriciteit brengt risico's met zich mee voor de veiligheid en gezondheid van onze medewerkers, aannemers en klanten. Wanneer er onvoldoende veiligheidsbewustzijn of kennis van veiligheidsmaatregelen aanwezig is, wordt de kans op ongevallen groter. Ook het handelen van derden kan leiden tot veiligheidsrisico's.

Hoe wordt het gemanaged?

Binnen onze organisatie werken we gericht aan veiligheid. We hebben stappen gezet in het veiligheidsbewustzijn. Desondanks hebben we te maken gehad met veiligheidsincidenten. Dat was aanleiding om hier nog meer aandacht aan te besteden en de veiligheidscultuur te verbeteren. Bijvoorbeeld door tijdens het overleg aan het begin van de werkdag de veiligheidsrisico's en maatregelen nadrukkelijk aan de orde te laten komen. We vergroten daarnaast de veiligheid in onze processen en componenten en zorgen voor opleiding en herinstructie. Incidenten worden onderzocht op directe en achterliggende oorzaken. Verbeteringen werken we uit met onze interne organisatie en onze aannemers. Onze ambitie is 'Iedereen veilig thuis!'.

2. Maakbaarheid werkpakket ↑

Wat is het risico?

We zien het benodigde werk aan onze netten op dit moment stevig toenemen. Er lopen daarom diverse verbeterinitiatieven om zowel de dingen goed te doen, als ook de goede dingen te doen. We lopen anders het risico dat we de komende jaren niet op tijd opgeschaald zijn om al het werk gedaan te krijgen. Dit alles wordt versterkt doordat bovenop een periode van hoogconjunctuur nu ook de energietransitie in alle hevigheid op ons af komt en dat brengt enorme extra complicaties en onzekerheden met zich mee. Wanneer het risico optreedt heeft dit direct effect op de reputatie van Alliander. De onzekerheid voor de klant omtrent aansluiten, overschrijding van wettelijke termijnen en mogelijke langdurige storingen kunnen leiden tot kritische reacties in samenleving, media en politiek.

Hoe wordt het gemanaged?

We verwachten dat we op langere termijn onze missie alleen kunnen realiseren wanneer we daarbij ook onze geregleerde taken goed volbrengen. De aanpak binnen Alliander is daarom gericht op de volgende aspecten:

- Investeren in effectiever en efficiënter maken van onze bestaande organisatie, inclusief de samenwerking met ketenpartners (vooral aannemers)
- Zorgen voor een heldere voorspelling en verwachtingsmanagement m.b.t. nieuw werk en onderhoud
- Opschalen en versnellen met o.a. nieuwe manieren van werven en opleiden

Op dit moment zien we dat ondanks de ingezette maatregelen, het risico toeneemt.

3. Onvoldoende lange termijn oriëntatie van regulering →

Wat is het risico?

De regels binnen het geregleerde energiedomein hebben effect op de scope van onze activiteiten en onze rentabiliteit. Doordat bij veranderingen in het energielandschap niet gelijktijdig wordt voorzien in adequate veranderingen in regulering, heeft dat op termijn mogelijk effect op de continuïteit van ons bedrijf. Een belangrijke verandering is bijvoorbeeld de duurzaamheidsdoelstelling om het gebruik van aardgas sterk te reduceren. Voor Alliander betekent dit dat onze gasnetten in de toekomst mogelijk een andere functie gaan krijgen of dat klanten het gasnet gaan verlaten. Dat laatste zorgt ervoor dat we onze huidige investeringen mogelijk niet meer kunnen terugverdienen en de betaalbaarheid van ons energienet onder druk komt te staan.

Hoe wordt het gemanaged?

Willen we in de komende jaren kunnen blijven investeren in nieuwe initiatieven om de toekomst van de energievoorziening te faciliteren, dan is van belang dat nieuwe wetsvoorstellen daaraan bijdragen. We denken 30 jaar vooruit over de impact van de overgang van fossiele naar duurzame energievoorziening op de infrastructuur waar de netbeheerders verantwoordelijk voor zijn. We creëren beelden van welke aanpassingen in de regelgeving nodig zijn en voeren daarover continu de dialoog met alle betrokken stakeholders om te komen tot een toekomstbestendige duurzame energievoorziening die voor iedereen bereikbaar, betrouwbaar en betaalbaar is. Een actuele ontwikkeling is bijvoorbeeld de toekomst van het gasnet. Recentelijk heeft minister Kamp (Economische Zaken) in een Kamerbrief aangekondigd om de verplichting om gasnetten aan te leggen bij nieuwbouw te schrappen. Alliander wil graag in een vroeg stadium betrokken blijven over de ontwikkeling van alternatieve energievoorzieningen.

4. Cybercriminaliteit ↑

Wat is het risico?

Onze energieinfrastructuur wordt in toenemende mate gedigitaliseerd. Tegelijkertijd zien we een mondiale toename van hacks gericht op vitale infrastructuur. Dit zorgt ervoor dat cybersecurity een belangrijk onderwerp is. Het is belangrijk dat Alliander zich hiertegen beschermt.

Hoe wordt het gemanaged?

We beveiligen onze netwerken en computers tegen aanvallen door te werken aan preventie, detectie én response van cybersecurity. In 2017 wordt de security-functie binnen Alliander verder uitgebouwd. De grootste uitdaging hierbij is het werven van geschikte kandidaten. Verder werken we binnen Netbeheer Nederland intensief samen op dit onderwerp. Ook onderhouden we nauwe contacten met onder meer het Nationaal Cyber Security Centrum van de Rijksoverheid, zodat we gezamenlijk de (snelle) ontwikkelingen kunnen volgen en externe signalen van aanvallen vroegtijdig kunnen opvangen. Tenslotte werken we samen met een aantal partijen aan cyberveiligheid in het mede door Alliander opgerichte European Network for Cyber Security (ENCS).

5. Privacy energiedata →

Wat is het risico?

Bij het beheren van energienetten krijgen we te maken met privacygevoelige data. Denk hierbij in het kader van marktfacilitering aan gegevens over de aansluitingen, energiecontracten, verbruik en kosten. Het borgen van de privacy van deze energiedata is dan ook van groot belang.

Hoe wordt het gemanaged?

Bij de verwerking van energiedata onderzoeken we wat de mogelijke impact is op de privacy, met behulp van zogeheten privacy-impact-analyses. Op basis daarvan treffen we maatregelen waar nodig. Verder zijn organisaties sinds 2016 verplicht om 'datalekken' van persoonsgegevens te melden bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Alliander heeft hiervoor de processen en organisatie ingericht. Bij de bescherming van persoonsgegevens kijken we ook over de grenzen van onze eigen organisatie heen. In de energiesector wordt gezamenlijk opgetrokken om privacygevoelige gegevens te beschermen. Hierover vindt informatie-uitwisseling plaats met onder meer de Autoriteit Persoonsgegevens, Autoriteit Consument en Markt en de brancheorganisaties Netbeheer Nederland en Energie-Nederland.

6. Benodigde capaciteit en competenties ↑

Wat is het risico?

We verwachten dat we de komende jaren niet op tijd opgeschaald zijn om het werkpakket gerealiseerd te krijgen, met name door schaarste van hoog gekwalificeerd technisch personeel en de doorlooptijd van vereiste opleidingen. Dit stelt ons voor grote uitdagingen om te voldoen aan onze opdracht (maakbaarheid), het voldoen aan de verwachtingen van stakeholders (reputatiemanagement) en het behouden van onze license to operate ánd innove. Daarnaast is het behouden en aantrekken van toptalent op het gebied van IT en techniek cruciaal om te kunnen blijven innoveren.

Hoe wordt het gemanaged?

Wij dienen zicht te hebben op de kritische competenties van de toekomst gezien de voortschrijding van technologie en digitalisering. We moeten een aantrekkelijke werkgever blijven om voldoende aantrekkingskracht te houden op nieuw talent. Een aantrekkelijke werkgever zijn we door de ontwikkelingsmogelijkheden die we geven, door zinvol en (technisch) uitdagend werk te bieden en ook IT technisch uitdagend werk. Ook zullen we de huidige medewerkers in deze ontwikkeling meenemen en om- en bijscholen waar nodig. Onder andere via social media pools hebben onze recruiters contact met relevante doelgroepen. Daarnaast gaan we steeds meer samenwerkingsverbanden aan met universiteiten en scholen om vroegtijdig als mogelijke werkgever in beeld te zijn (zie ook risico maakbaarheid werkpakket).

7. Onzekerheid energietransitie ↑

Wat is het risico?

De energietransitie versnelt. We verkeren in een periode waarin het een gegeven is dat de samenleving in toenemende mate elektrificeert en het gebruik van aardgas voor de verwarming van woningen wordt uitgefaseerd. De inzet van zonnepanelen, windparken, warmtepompen, elektrische auto's en het afscheid van aardgas, betekent dat het elektriciteitsnet op veel plaatsen en in hoog tempo verzaamd moet worden. De acceptatie van het nieuwe energiesysteem door de maatschappij is echter moeilijk voorspelbaar. Door onzekerheid rondom de scenario's van de energietransitie (waar gebeurt wat en met welke snelheid) op de disciplines elektriciteit, gas en warmte en de beperkte integrale organisatorische focus bestaat het risico dat Liander onvoldoende zicht heeft op de (regionale) ontwikkelingen, waardoor investeringskeuzes worden bemoeilijkt. Daarnaast zetten dalende inkomsten uit het gasnet de betaalbaarheid van het energiesysteem verder onder druk en wordt Liander een beperkende factor in de energietransitie wanneer er te laat wordt ingespeeld op (lokale) ontwikkelingen.

Hoe wordt het gemanaged?

De aanpak van dit risico binnen Alliander bestaat uit 3 pijlers: Data gedreven netbeheer, pro actievere klantbenadering en het ontwikkelen van innovatieve oplossingen. Met data gedreven netbeheer wordt meer voorspellend inzicht gegenereerd. Door middel van pro actievere klantbenadering is Alliander eerder op de hoogte van lokale ontwikkelingen en wordt de warmtetransitie positief beïnvloed. Door innovatieve oplossingen te ontwikkelen voorkomt Alliander netverzwaring en (des)investeringen.

Overig

Actualisering beleid

Het risicobewustzijn binnen Alliander is over het algemeen voldoende. We hebben een goed en actueel zicht op de onzekerheden binnen ons bedrijf.

Juridische procedures en claims

In januari 2014 heeft het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb) in een geschil met een andere netbeheerder uitspraak gedaan inzake de definitie van een elektriciteitsaansluiting. Beslist werd dat bepaalde netkoppelingen geen aansluitingen waren in de zin van de Elektriciteitswet 1998 en dat de netbeheerder daarom aan deze partijen geen kosten in rekening kon brengen. Per 1 januari 2014 is de Elektriciteitswet 1998 gewijzigd en vallen deze koppelingen alsnog onder de wettelijke definitie van een aansluiting. In 2016 heeft Liander een aantal claims ontvangen met verwijzing naar de uitspraak uit januari 2014. In december 2016 heeft het CBb in een vergelijkbare zaak alsnog beslist dat de koppelingen wel aansluitingen zijn en de vorderingen van de afnemer afgewezen. Precedentwerking van de uitspraak uit 2014 is daardoor niet meer aan de orde. Naar de huidige verwachting van Liander zullen hieruit geen verplichtingen ontstaan.

Liander is met een aantal gemeenten verwickeld in juridische geschillen inzake precario. In totaal betreft het een potentieel door Liander terug te vorderen bedrag van € 18 miljoen. Gezien de onzekerheden zijn deze vorderingen niet verantwoord in de balans per 31 december 2016 en 30 juni 2017.

De ACM heeft in 2015 op basis van de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet vragen gesteld omtrent een aantal nieuwe activiteiten binnen Alliander. Deze vragen hadden onder meer betrekking op mogelijke bevoordelingen en in één specifieke situatie op vermeende energielevering. Ten aanzien van dit laatste aspect zijn in dit kader ultimo 2015 de desbetreffende werkzaamheden overgedragen aan een energieleverancier. Ten aanzien van deze specifieke situatie heeft de ACM geconcludeerd dat deze activiteiten binnen de kaders van de wet vallen. De toezichthouder ACM heeft in 2016 uitspraak gedaan inzake een daarmee deels samenhangend handhavingsverzoek over een aantal nieuwe bedrijfsactiviteiten van Alliander, namelijk Hoom, Exe en MPARE. De ACM concludeert dat deze nieuwe activiteiten van Alliander niet buiten de wettelijke kaders vallen mede omdat zij niet strijdig zijn met het beheren van energienetten. Tegen de besluiten van de ACM in 2016 zijn een tweetal partijen in beroep gegaan. In de eerste helft van 2017 hebben geen ontwikkelingen plaatsgevonden.

Financiële gang van zaken

Algemeen

Het resultaat na belastingen over het eerste halfjaar 2017 is in vergelijking met dezelfde periode in 2016 € 139 miljoen lager en is uitgekomen op € 93 miljoen. Voor de vergelijking met 2016 dient vermeld te worden dat het resultaat over 2016 een boekwinst van € 176 miljoen op de verkoop van Endinet aan Enexis bevatte. Dit is onderdeel van de ruilverkaveling tussen Alliander en Enexis. Het resultaat uit voortgezette bedrijfsactiviteiten exclusief bijzondere posten en fair value mutaties bedraagt € 94 miljoen en is hiermee € 30 miljoen hoger in vergelijking met dezelfde periode in 2016. Dit is met name het gevolg van een hogere gereguleerde omzet, deels tenietgedaan door hogere kosten voor inkoop, uitbesteed werk en operationele kosten en hogere afschrijvingen bij een hogere geactiveerde productie.

De nettoschuldpositie is gestegen met € 176 miljoen naar € 1.869 miljoen (31 december 2016: € 1.693 miljoen). De toename van de schuld is het gevolg van een negatieve vrije kasstroom en het uitbetaalde dividend over 2016. De solvabiliteit is ultimo het eerste halfjaar 2017 57% (31 december 2016: 59%).

Winst-en-verliesrekening

Bedrijfsopbrengsten

De bedrijfsopbrengsten over het eerste halfjaar van 2017 zijn ten opzichte van het eerste halfjaar van 2016 gestegen met € 61 miljoen naar € 909 miljoen. Dit wordt met name veroorzaakt door een toename van de gereguleerde omzet met € 56 miljoen, vrijwel volledig als gevolg van hogere gereguleerde tarieven (€ 50 miljoen) en een toename van het aantal aansluitingen en de getransporteerde volumes (€ 6 miljoen). De toename van de gereguleerde tarieven is grotendeels het gevolg van de in de tarieven ingerekende vergoeding voor precariokosten.

Bedrijfskosten

De totale bedrijfskosten over het eerste halfjaar van 2017 zijn uitgekomen op € 762 miljoen (eerste halfjaar 2016: € 740 miljoen). De stijging van de bedrijfskosten van € 22 miljoen is met name veroorzaakt door:

- toename van de personeelskosten (zowel eigen als ingehuurd personeel) met totaal € 18 miljoen. Dit betreft voornamelijk een toename van het aantal fte's door opschaling van technisch geschoold personeel bij Liander en Liandon en een groei van Alliander's activiteiten in het kader van de energietransitie. Ook CAO-stijgingen en dotaties aan personeelsgerelateerde voorzieningen hebben geleid tot hogere personeelskosten;
- toename van de afschrijvingen met € 10 miljoen, onder meer door het hogere investeringsniveau van de afgelopen jaren en versnelde afschrijvingen op meetinrichtingen als gevolg van de (versnelde) grootschalige aanbidding van de slimme meter;
- toename van de kosten voor inkoop elektriciteit met € 8 miljoen door met name hogere tarieven (€ 5 miljoen), hogere volumes (€ 1 miljoen) en afrekeningen over voorgaande jaren (€ 1 miljoen);
- de stijging van de bedrijfskosten is deels gecompenseerd door de stijging van de geactiveerde productie met € 10 miljoen door een toename van eigen uren voor te activeren productie als gevolg van toegenomen activiteiten.

Financiële baten en lasten

In het eerste halfjaar van 2017 komen de financiële baten en lasten per saldo uit op een last van € 21 miljoen (eerste halfjaar van 2016: € 28 miljoen). De daling is met name het gevolg van herfinancieringen tegen een lagere rente.

Resultaten deelnemingen en joint ventures

Het resultaat deelnemingen en joint ventures is over het eerste halfjaar van 2017 € -2 miljoen (eerste halfjaar van 2016: € -1 miljoen).

Belastingen

De effectieve belastingdruk (de belastingdruk uitgedrukt als percentage van het resultaat voor belastingen exclusief het resultaat na belastingen uit deelnemingen en joint ventures) bedraagt 28,8% in het eerste halfjaar van 2017 (eerste halfjaar van 2016: 29,1%). Ten opzichte van de nominale druk van 25% wordt het verschil veroorzaakt door het neerwaartse effect van met name fiscale investeringsregelingen, hetgeen deels wordt gecompenseerd door niet aftrekbare kosten en niet gewaardeerde fiscale verliezen van buitenlandse activiteiten.

Bijzondere posten en fair value mutaties

De resultaten van Alliander kunnen worden beïnvloed door bijzondere posten en fair value mutaties. Bijzondere posten worden door Alliander gedefinieerd als posten die – in de opinie van het management – niet direct voortvloeien uit de reguliere bedrijfsvoering en/of die qua aard en omvang dusdanig significant zijn dat deze voor een goede analyse van de onderliggende resultaten apart moeten worden beschouwd.

Gerapporteerde cijfers en cijfers exclusief bijzondere posten en fair value mutaties

€ miljoen			1 ^o halfjaar			
	Gerapporteerd		Bijzondere posten en fair value mutaties		Exclusief bijzondere posten en fair value mutaties	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Netto-omzet	838	783	-	-	838	783
Overige baten	71	65	-	-	71	65
Totaal kosten van inkoop, uitbesteed werk en operationele kosten	-673	-649	-1	-11	-672	-638
Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	-192	-182	-	-	-192	-182
Geactiveerde eigen productie	103	91	-	-	103	91
Bedrijfsresultaat (EBIT)	147	108	-1	-11	148	119
Financiële baten/(lasten)	-21	-28	-	-	-21	-28
Resultaat deelnemingen en joint ventures	-2	-1	-	-	-2	-1
Resultaat voor belastingen	124	79	-1	-11	125	90
Belastingen	-31	-23	-	3	-31	-26
Resultaat na belastingen uit voortgezette bedrijfsactiviteiten	93	56	-1	-8	94	64
Resultaat na belasting uit beëindigde bedrijfsactiviteiten	-	176	-	176	-	-
Resultaat na belastingen	93	232	-1	168	94	64

Toelichting bijzondere posten

De bijzondere last in de kosten van inkoop, uitbesteed werk en operationele kosten in het eerste halfjaar van 2017 (€ 1 miljoen) heeft te maken met kosten in verband met organisatieaanpassingen (eerste half jaar van 2016: € 2 miljoen).

In het eerste half jaar van 2016 was daarnaast een post van € 5 miljoen opgenomen met betrekking tot project- en integratiekosten inzake de aankoop van de netwerken in Friesland en de Noordoostpolder en een post van € 4 miljoen inzake advieskosten met betrekking tot deze transactie. Gezien het bijzondere karakter van de ruilverkaveling werden deze kosten verantwoord als bijzondere post in het resultaat. Omdat de transactie reeds in 2016 volledig is afgerond, zijn deze kosten in 2017 niet van toepassing

Het belastingeffect op de bijzondere posten en fair value mutaties is verantwoord onder de belastingen.

Het resultaat na belasting uit beëindigde bedrijfsactiviteiten van € 176 miljoen uit het eerste half jaar van 2016 had volledig betrekking op de boekwinst van de verkoop van Endinet aan Enexis. Hierbij kan worden opgemerkt dat voor de boekwinst de deelnemingsvrijstelling van toepassing was.

Resultaat segmenten

Alliander onderscheidt over 2017 de volgende te rapporteren segmenten:

- Netbeheerder Liander;
- Overig.

Deze indeling heeft plaatsgevonden op basis van de interne rapportagestructuur, in het bijzonder de interne geconsolideerde en gesegmenteerde maandrapportage, het jaarplan en het business plan.

Het bedrijfsresultaat van het segment Liander bedraagt over het eerste halfjaar van 2017 € 199 miljoen, een stijging van € 45 miljoen ten opzichte van het eerste halfjaar van 2016. Bij het segment Overig (dit bestaat met name uit de niet-gereguleerde activiteiten en de staven en service-units) bedraagt het bedrijfsresultaat € -51 miljoen (eerste halfjaar van 2016: € -35 miljoen) onder andere door de kosten van leegstand, stewardship kosten en de kosten in verband met innovatie en nieuwe activiteiten. Conform het beleid van Alliander, wordt circa 3% van de totale jaaromzet geïnvesteerd in innovatie en nieuwe activiteiten op het gebied van energietransitie en duurzaamheid.

Kasstroom

Kasstroom uit operationele activiteiten

In het eerste halfjaar van 2017 is de kasstroom uit operationele activiteiten uitgekomen op € 152 miljoen (eerste halfjaar 2016: € 106 miljoen). De stijging van € 46 miljoen is met name veroorzaakt door lagere betaalde rente en winstbelasting.

Kasstroom uit investeringsactiviteiten

De kasstroom uit investeringsactiviteiten in het eerste halfjaar van 2017 bedraagt € -245 miljoen (eerste halfjaar van 2016: € 95 miljoen). Deze daling wordt vooral veroorzaakt doordat in 2016 de verkoop van Endinet B.V. heeft plaatsgevonden wat deels gecompenseerd werd door de aankoop van AEF B.V. De investeringen in materiële vaste activa in het eerste halfjaar van 2017 bedragen € 292 miljoen (eerste halfjaar 2016: € 304 miljoen).

Investerings in materiële vaste activa

€ miljoen	1 ^o halfjaar	
	2017	2016
Elektriciteit gereguleerd	132	134
Gas gereguleerd	58	59
Meetinrichtingen	56	53
Gebouwen, ICT, etc.	46	58
Totaal¹	292	304

1 De bedragen op pagina 11 hebben uitsluitend betrekking op Liander.

Kasstroom uit financieringsactiviteiten

De kasstroom uit financieringsactiviteiten bedraagt over het eerste halfjaar van 2017 een instroom van € 127 miljoen, ten opzichte van een uitstroom van € 211 miljoen over dezelfde periode in 2016. De instroom in het eerste half jaar van 2017 komt met name door de aangetrokken ECP financiering van € 221 miljoen. In dezelfde periode in 2016 werd de uitstroom onder andere veroorzaakt door de contractuele aflossing op de Euro Medium Term Notes (EMTN)-portefeuille en afgeloste ECP financiering.

Financiering en kredietwaardigheid

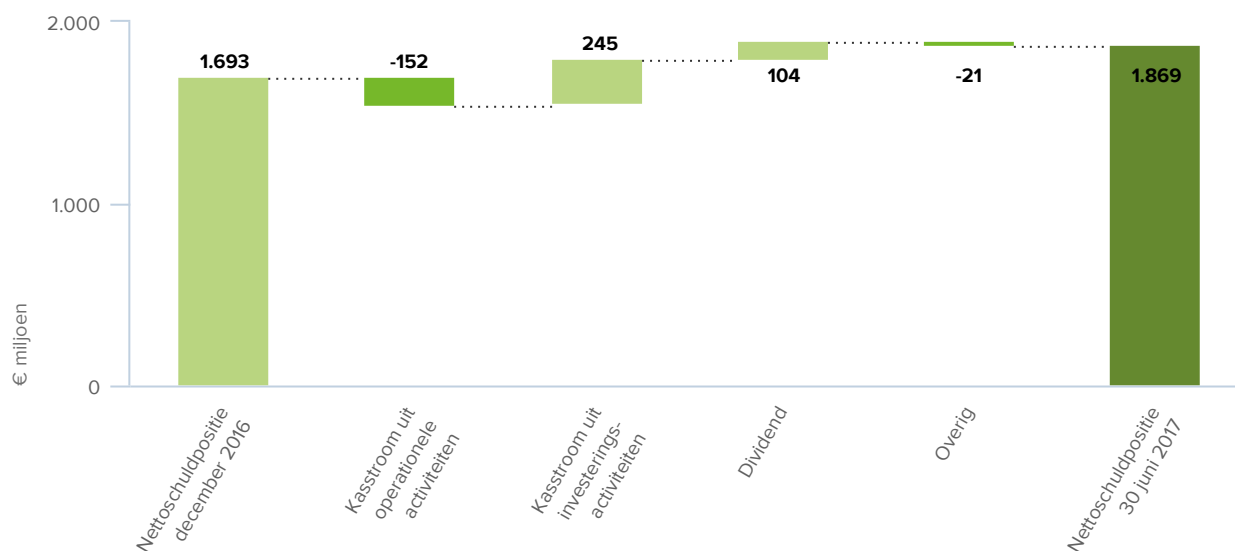
Financieel beleid

Het financieel beleid van Alliander richt zich op een balans tussen bescherming van obligatiehouders en andere verschaffers van vreemd vermogen en een adequaat aandeelhoudersrendement, met behoud van de flexibiliteit om de onderneming te laten groeien en te kunnen investeren. Het financiële kader waarbinnen Alliander opereert is gebaseerd op de vier ratio's zoals opgenomen in de doelstelling en prestaties onder het financieel beleid. Per 30 juni 2017 wordt voor alle ratio's aan de gestelde norm voldaan.

Algemene uitgangspunten van het financieel beleid zijn het zorgdragen voor een evenwichtig aflossingsschema, het beschikken over gecommiteerde kredietfaciliteiten en het aanhouden van voldoende liquide middelen. Met het opereren binnen het financiële kader en de algemene uitgangspunten wordt een solide A rating profiel gehandhaafd.

Nettoschuldpositie en financiering

De nettoschuldpositie per 30 juni 2017, op basis van IFRS, bedraagt € 1.621 miljoen (31 december 2016: € 1.445 miljoen) en op basis van het financieel beleid van Alliander € 1.869 miljoen (31 december 2016: € 1.693 miljoen). Afwijkend van IFRS wordt voor de berekening van de ratio's de in 2013 uitgegeven achtergestelde eeuwigdurende obligatielening voor 50% als eigen vermogen en voor 50% als vreemd vermogen aangemerkt. De stijging van € 176 miljoen is met name het gevolg van het uitbetaalde dividend over 2016 van € 104 miljoen in april 2017 en de daling van de kasstroom uit operationele activiteiten.

Reconciliatie nettoschuldpositie

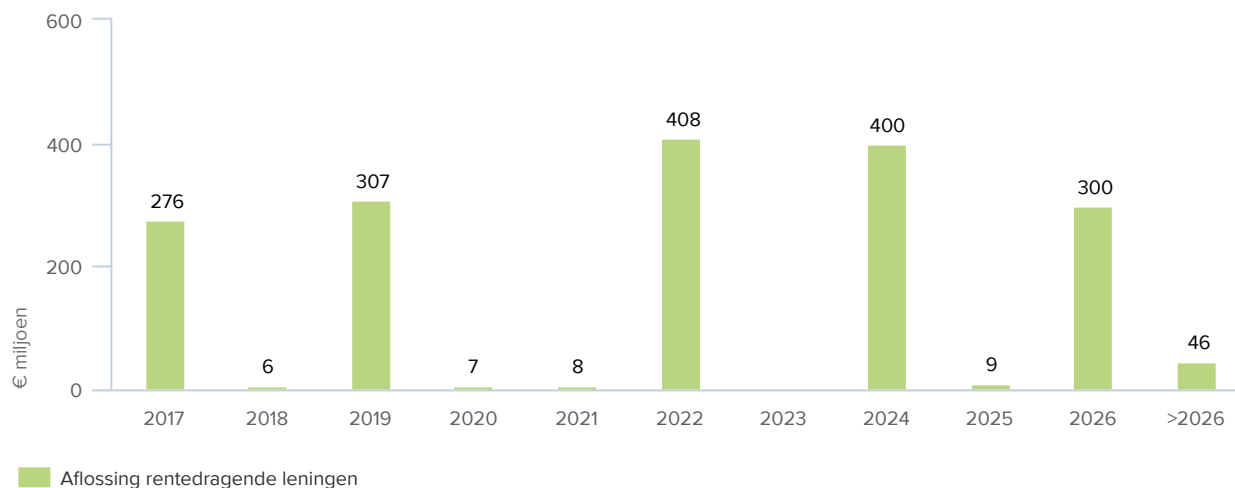
€ miljoen	30 juni 2017	31 december 2016
Langlopende financiële verplichtingen	1.478	1.483
Kortlopende financiële verplichtingen	282	81
Verplichtingen uit hoofde van financiële leases	156	168
Brutoschuldpositie	1.916	1.732
Liquide middelen	82	48
Kortlopende financiële activa	3	15
Beleggingen die dienen ter dekking van leaseverplichtingen uit hoofde van cross border leases	210	224
Totaal liquide middelen en beleggingen	295	287
Nettoschuldpositie volgens de jaarrekening (IFRS)	1.621	1.445
50% van de achtergestelde eeuwigdurende obligatielening	248	248
Nettoschuldpositie volgens financieel beleid Alliander	1.869	1.693

Kredietfaciliteiten

Uit medio juni 2017 heeft Alliander de beschikking over een Revolving Credit Facility (RCF) met een totaalbedrag van € 600 miljoen en een looptijd tot eind juli 2022. Onder de RCF is per 30 juni 2017, evenals per 31 december 2016, niet getrokken. Daarnaast heeft Alliander een EMTN programma van € 3 miljard waaronder per 30 juni 2017 voor € 1,4 miljard (per 31 december 2016: € 1,4 miljard) aan obligaties is uitgegeven en een ECP-programma van € 1,5 miljard waaronder per 30 juni 2017 voor ECP € 276 miljoen is uitgegeven aan kortlopende leningen (per 31 december 2016: € 75 miljoen).

De aflossingen in de eerste helft van 2017 hebben met name bestaan uit het lopende ECP-programma (aflossing van kortlopende uitgaven in januari, februari, maart en mei 2017). De aflossingen in de komende jaren bestaan met name uit de obligatieleningen met betrekking tot het EMTN-programma.

Aflossingsschema rentedragende leningen

Verklaring Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur verklaart, voor zover bekend, dat:

1. De geconsolideerde halfjaarcijfers 2017 een getrouw beeld geven van de activa, de passiva, de financiële positie en de winst van Alliander N.V. en de gezamenlijk in de consolidatie opgenomen ondernemingen; en
2. Het verslag van de Raad van Bestuur een getrouw overzicht geeft omtrent de toestand op de balansdatum, de belangrijkste gebeurtenissen gedurende het halve boekjaar en een beschrijving van de voornaamste risico's en onzekerheden voor de overige zes maanden van het boekjaar 2017 van Alliander N.V. en de gezamenlijk in de consolidatie opgenomen ondernemingen.

Arnhem, 26 juli 2017

Raad van Bestuur

Peter Molengraaf¹, CEO

Ingrid Thijssen, CEO a.i., COO

Mark van Lieshout, CFO

1 Peter Molengraaf, voorzitter van de Raad van Bestuur, is met ingang van 13 maart 2017 gedurende een periode van zes (6) maanden tot eind augustus afwezig in verband met een sabbatical. Hij blijft gedurende zijn sabbatical ingeschreven als statutair bestuurder van Alliander N.V. Peter Molengraaf is als gevolg van dit sabbatical in het kader van de taakverdeling ontheven van het dagelijks bestuur van de vennootschap; deze taken berusten bij de andere bestuurders.

Verkorte geconsolideerde halfjaarcijfers 2017

Geconsolideerde winst-en-verliesrekening

€ miljoen	1 ^e halfjaar	
	2017	2016
Netto-omzet	838	783
Overige baten	71	65
Totaal bedrijfsopbrengsten	909	848
Bedrijfskosten		
Kosten van inkoop en uitbesteed werk	-196	-195
Personeelskosten	-243	-238
Externe personeelskosten	-73	-60
Overige bedrijfskosten	-161	-156
Totaal kosten van inkoop, uitbesteed werk en operationele kosten	-673	-649
Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen vaste activa	-192	-182
Af: Werk uitgevoerd door de groep en gekapitaliseerd als materiële vaste activa in uitvoering	103	91
Totaal bedrijfskosten	-762	-740
Bedrijfsresultaat	147	108
Financiële baten	9	8
Financiële lasten	-30	-36
Resultaat na belastingen deelnemingen en joint ventures	-2	-1
Resultaat voor belastingen uit voortgezette bedrijfsactiviteiten	124	79
Belastingen	-31	-23
Resultaat na belastingen uit voortgezette bedrijfsactiviteiten	93	56
Resultaat na belastingen uit beëindigde bedrijfsactiviteiten	-	176
Resultaat na belastingen	93	232

Overzicht totaalresultaat

€ miljoen	1 ^e halfjaar	
	2017	2016
Resultaat na belastingen	93	232
Overige elementen totaalresultaat		
Elementen die via het resultaat worden afgewikkeld		
Herwaardering voor verkoop beschikbare financiële activa	-1	4
Totaalresultaat	92	236

Geconsolideerde balans

€ miljoen	30 juni 2017	31 december 2016
Vaste activa		
Materiële vaste activa	6.631	6.529
Immateriële vaste activa	318	319
Investerings in deelnemingen en joint ventures	6	9
Voor verkoop beschikbare financiële activa	210	224
Overige financiële activa	35	38
Latente belastingvorderingen	208	216
	7.408	7.335
Vlottende activa		
Voorraden	72	64
Handels- en overige vorderingen	283	242
Vennootschapsbelasting	64	31
Overige financiële activa	3	15
Liquide middelen	82	48
	504	400
Totaal activa	7.912	7.735
Eigen vermogen en verplichtingen		
Eigen vermogen		
Aandelenkapitaal	684	684
Agioreserve	671	671
Achtergestelde eeuwigdurende obligatielening	496	496
Herwaarderingsreserve	45	46
Overige reserves	1.862	1.685
Resultaat boekjaar	93	282
Totaal eigen vermogen	3.851	3.864
Verplichtingen		
Langlopende verplichtingen		
Rentedragende verplichtingen	1.478	1.483
Verplichtingen uit hoofde van financiële leases	156	168
Vooruitontvangen opbrengsten	1.613	1.597
Latente belastingverplichtingen	5	5
Voorzieningen voor personeelsbeloningen	48	50
Overige voorzieningen	7	5
	3.307	3.308
Kortlopende verplichtingen		
Handelsschulden en overige te betalen posten	106	122
Belastingverplichtingen	67	63
Rentedragende verplichtingen	282	81
Derivaten	14	-
Voorzieningen voor personeelsbeloningen	51	46
Overlopende passiva	234	251
	754	563
Totaal verplichtingen	4.061	3.871
Totaal eigen vermogen en verplichtingen	7.912	7.735

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

€ miljoen	1 ^e halfjaar	
	2017	2016
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Resultaat na belastingen	93	232
Aanpassingen voor:		
- financiële baten en lasten	21	28
- belastingen	31	23
- resultaat na belastingen deelnemingen en joint ventures	2	1
- afschrijvingen, amortisaties en bijzondere waardeverminderingen	159	150
- boekresultaat verkoop Endinet	-	-176
Veranderingen in werkkapitaal:		
- voorraden	-8	-5
- handels- en overige vorderingen	-19	-3
- handelsschulden en overlopende passiva	-29	-6
Totaal veranderingen in werkkapitaal	-56	-14
Mutatie belastinglatenties, voorzieningen, derivaten en overig	-21	-24
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	229	220
Betaalde rente	-23	-39
Ontvangen rente	1	1
Betaalde (ontvangen) winstbelasting	-55	-76
Totaal	-77	-114
Kasstroom uit operationele activiteiten	152	106
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiële vaste activa	-292	-304
Bijdrage investeringen van derden	47	45
Acquisitie onder aftrek van aangekochte liquide middelen	-	-5
Kasstroom uit ruilverkaveling	-	359
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-245	95
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Afgeleste EMTN	-	-400
Aangetrokken EMTN	-	300
Aflossing op langlopende opgenomen leningen	-5	-5
Aangetrokken (afgeleste) ECP financiering	221	-47
(Aflossing op) verstrekte langlopende leningen	-	1
Ontvangen (uitgezette) kortlopende deposito's	15	25
Betaald dividend	-104	-85
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	127	-211
Nettokasstroom	34	-10
Liquide middelen per 1 januari	48	89
Nettokasstroom	34	-10
Liquide middelen per 30 juni	82	79

Mutatieoverzicht van het geconsolideerd eigen vermogen

€ miljoen	Aan aandeelhouders en andere vermogenverschaffers toerekenbaar eigen vermogen						
	Aandelen- kapitaal	Agioreserve	Achter- gestelde eeuwig- durende obligatie- lening	Herwaar- derings- reserve	Overige reserves	Resultaat boekjaar	Totaal
Per 1 januari 2016	684	671	496	53	1.548	235	3.687
Herwaardering voor verkoop beschikbare financiële activa	-	-	-	4	-	-	4
Nettoresultaat eerste halfjaar 2016	-	-	-	-	-	232	232
Totaalresultaat eerste halfjaar 2016	-	-	-	4	-	232	236
Overig ¹	-	-	-	-	-1	-	-1
Dividend 2015	-	-	-	-	-	-85	-85
Bestemming resultaat 2015	-	-	-	-	150	-150	-
Per 30 juni 2016	684	671	496	57	1.697	232	3.837
Herwaardering voor verkoop beschikbare financiële activa	-	-	-	-11	-	-	-11
Couponrente achtergestelde eeuwigdurende obligatielening na belastingen	-	-	-	-	-12	-	-12
Nettoresultaat tweede halfjaar 2016	-	-	-	-	-	50	50
Per 31 december 2016	684	671	496	46	1.685	282	3.864
Herwaardering voor verkoop beschikbare financiële activa	-	-	-	-1	-	-	-1
Nettoresultaat eerste halfjaar 2017	-	-	-	-	-	93	93
Totaalresultaat eerste halfjaar 2017	-	-	-	-1	-	93	92
Overig ¹	-	-	-	-	-1	-	-1
Dividend 2016	-	-	-	-	-	-104	-104
Bestemming resultaat 2016	-	-	-	-	178	-178	-
Per 30 juni 2017	684	671	496	45	1.862	93	3.851

1 Onder 'overig' worden de afrondingsverschillen weergegeven.

Dividend

Dividend met betrekking tot boekjaar 2016 (€ 104 miljoen) is in april 2017 uitgekeerd (€ 0,76 per aandeel).

Achtergestelde eeuwigdurende obligatielening

De achtergestelde eeuwigdurende obligatielening wordt aangemerkt als eigen vermogen, aangezien Alliander geen contractuele verplichting heeft tot terugbetaling van de lening. Voorts zijn eventuele periodieke vergoedingen conditioneel en afhankelijk van uitkeringen aan aandeelhouders.

Toelichting op de geconsolideerde halfjaarcijfers

Algemeen

Alliander N.V. is een naamloze vennootschap die statutair is gevestigd in Arnhem. In dit halfjaarbericht zijn de financiële gegevens opgenomen over het eerste halfjaar van 2017 van de vennootschap en haar dochterondernemingen.

De halfjaarcijfers zijn opgesteld in overeenstemming met IAS 34 'Tussentijdse financiële verslaggeving'.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

In dit bericht zijn dezelfde waarderingsgrondslagen gehanteerd als in het jaarverslag 2016 van Alliander N.V. dat te vinden is op www.alliander.com, met inachtneming van de onderstaande wijzigingen in standaarden en interpretaties die met ingang van 1 januari 2017 van kracht zijn.

Nieuwe of gewijzigde IFRS-standaarden 2017

Met ingang van 2017 is een aantal, nog door de EU te bekrachtigen, wijzigingen en correcties van IFRS-standaarden en interpretaties van kracht. Omdat deze wijzigingen en correcties geen materiële impact hebben op Alliander, worden deze hier niet afzonderlijk toegelicht. Voor een nadere toelichting op de IFRS-wijzigingen zie de jaarrekening 2016 van Alliander. In de eerste helft van 2017 hebben geen andere wijzigingen plaatsgevonden.

Schattingen, aannames en veronderstellingen

Bij het opstellen van dit halfjaarbericht maakt Alliander gebruik van aannames, veronderstellingen en schattingen. Dit betreft in het bijzonder de bepaling voor voorzieningen, de vaststelling van gebruiksduren op materiële vaste activa, eventuele indicatie van bijzondere waardevermindering op materiële vaste activa, de omzet-verantwoording, de waardering van debiteuren en de vaststelling van de hoogte van de latente belastingvorderingen alsmede van de bepaling van de acute belastingposities. De schattingen, aannames en veronderstellingen zijn in belangrijke mate gebaseerd op ervaringen uit het verleden en op een zo betrouwbaar mogelijke schatting door het management van Alliander van de specifieke omstandigheden die – naar de mening van het management – gegeven de situatie van toepassing zijn. De werkelijke ontwikkelingen kunnen afwijken van de gehanteerde veronderstellingen en aannames, waardoor de werkelijke uitkomst in belangrijke mate kan afwijken van de huidige waardering van een aantal posten in het halfjaarbericht. Gehanteerde veronderstellingen, aannames en schattingen worden periodiek getoetst en zonodig aangepast. Alliander ontplooit in het kader van haar strategie een aantal nieuwe activiteiten. Vanwege het start-up karakter van die activiteiten zijn inherent onzekerheden verbonden aan de waardering daarvan.

Gesegmenteerde informatie

Alliander onderscheidt over 2017 de volgende te rapporteren segmenten:

- Netbeheerder Liander;
- Overig.

De segmenten zijn bepaald op basis van de interne rapportagestructuur van Alliander. De per 1 januari 2016 overgenomen netten in Friesland en de Noordoostpolder zijn opgenomen in het segment netbeheerder Liander.

In de hieronder vermelde tabel 'Primaire segmentatie eerste halfjaar' zijn per gerapporteerd segment de cijfers exclusief bijzondere posten en fair value mutaties vermeld. Deze resultaten sluiten direct aan op de periodieke interne rapportage. Voorts is de aansluiting weergegeven tussen de geconsolideerde segmentresultaten en het gerapporteerde resultaat voor belastingen.

Reconciliatie segmentresultaten en geconsolideerd resultaat

€ miljoen	1 ^e halfjaar	
	2017	2016
Geconsolideerd bedrijfsresultaat segmenten exclusief bijzondere posten	148	119
Bijzondere posten en fair value mutaties	-1	-11
Financiële baten en lasten	-21	-28
Resultaat deelnemingen en joint ventures	-2	-1
Resultaat voor belastingen uit voortgezette activiteiten	124	79

Primaire segmentatie eerste halfjaar

€ miljoen	Netbeheerder Lander		Overig		Eliminaties		Totaal	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Bedrijfsopbrengsten								
Externe opbrengsten	836	774	73	74	-	-	909	848
Interne opbrengsten	2	2	143	163	-145	-165	-	-
Bedrijfsopbrengsten	838	776	216	237	-145	-165	909	848
Bedrijfskosten								
Bedrijfskosten	639	622	267	272	-145	-165	761	729
Bedrijfsresultaat	199	154	-51	-35	-	-	148	119

	Netbeheerder Lander		Overig		Eliminaties		Totaal	
	30-6	31-12	30-6	31-12	30-6	31-12	30-6	31-12
Gesegmenteerde activa en verplichtingen	30-6	31-12	30-6	31-12	30-6	31-12	30-6	31-12
Totaal activa	7.064	6.985	3.052	2.386	-2.267	-1.636	7.849	7.735
Totaal verplichtingen	4.680	5.216	2.039	1.858	-2.688	-3.203	4.031	3.871

Seizoensinvloeden

Het resultaat van Alliander wordt niet in materiële zin beïnvloed door seizoensinvloeden.

EMTN en ECP Programma

In 2017 is voor € 542 miljoen ECP uitgegeven in US dollars (\$ 585 miljoen). Om het valutarisico af te dekken, is direct bij de uitgifte van ECP in US dollars een aantal valutatermijncontracten afgesloten.

De aflossingen in de eerste helft van 2017 hebben met name bestaan uit het lopende ECP-programma (aflossing van kortlopende uitgaven in januari, februari, maart en mei 2017) voor een totaal bedrag van € 245 miljoen. De waarde in US dollars was \$ 270 miljoen. De aflossingen in 2017 hebben voornamelijk betrekking op de nog lopende uitgaven van ECP en in de komende jaren met name op de obligatieleningen met betrekking tot het EMTN-programma.

Bedrijfscombinaties

In de eerste helft van 2017 hebben geen bedrijfscombinaties plaatsgevonden. De bedrijfscombinaties in de eerste helft van 2016 hebben betrekking op de aankoop van AEF B.V. per 1 januari 2016 en op de aankoop van 450connect GmbH per 31 mei 2016.

Verkoop Endinet en aankoop netten Friesland en de Noordoostpolder

Op 27 juli 2015 werd de overeenkomst (SPA) ondertekend om per 1 januari 2016 netwerken van Enexis in Friesland en de Noordoostpolder (Aktivabedrijf Enexis Friesland B.V., hierna AEF B.V.) te kopen en op hetzelfde moment de netwerken in de regio Eindhoven en Zuidoost-Brabant (Endinet Groep B.V.) te verkopen. Alliander verkocht de aandelen van Endinet Groep B.V. aan Enexis B.V. en kocht de aandelen van AEF B.V. van Enexis, onder bijbetaling door Enexis van € 365 miljoen. Bij AEF B.V. gaat het om 51.000 elektriciteits- en 196.000 gasaansluitingen in Friesland en 28.000 elektriciteits- en 27.000 gasaansluitingen in de Noordoostpolder. De netten van AEF B.V. liggen midden in het Liander verzorgingsgebied, waardoor een efficiëntere bedrijfsvoering mogelijk is. Deze aankoop is daarnaast volledig in lijn met het strategisch kader per gebied of regio één en dezelfde netbeheerder voor elektriciteit en gas te hebben. Per 1 januari 2016 heeft Alliander de volledige zeggenschap over AEF B.V. verkregen waarna AEF B.V. vanaf deze datum in de groepscijfers van Alliander geconsolideerd wordt.

De boekwinst inzake de verkoop Endinet Groep B.V. is ten gunste van het resultaat uit beëindigde bedrijfsactiviteiten in de winst- en verliesrekening 2016 verantwoord.

Aankoop 450connect GmbH

Op 31 mei 2016 heeft Alliander AG alle aandelen van Inquam Duitsland GmbH (naam gewijzigd in 450connect GmbH) gekocht. De activiteiten van 450connect GmbH hebben betrekking op de verhuur van het frequentiegebruik aan andere partijen, inclusief de dienstverlening op het gebied van deze communicatienetten. Met de aankoop van 450connect GmbH zal Alliander AG een eigen mobiel communicatienetwerk voor kritieke infrastructuur (vooral gericht op netwerkbedrijven) opbouwen ten behoeve van onder andere smart meter en smart grid toepassingen. In Nederland heeft Alliander N.V. vanaf 2014 tezamen met Stedin eenzelfde communicatienetwerk opgebouwd. De eigenaar hiervan is de joint operation Utility Connect. Per 31 mei 2016 heeft Alliander AG de volledige zeggenschap over 450connect GmbH verkregen waarna 450connect GmbH vanaf deze datum in de groepscijfers van Alliander AG geconsolideerd wordt.

Voor een nadere toelichting op de genoemde transacties wordt verwezen naar de jaarrekening 2016 van Alliander.

Cross border lease contracten

In de periode 1998 tot en met 2000 zijn door dochterondernemingen van Alliander N.V. voor netwerken US cross border leases aangegaan, waaronder LILO (lease in lease out)- en SILO (sale in lease out)-transacties.

Gedurende 2017 hebben er geen wijzigingen plaatsgevonden in de bestaande CBL portefeuille. De op dit moment resterende drie transacties hebben betrekking op gasnetwerken in Friesland, Gelderland, Flevoland, Noord-Holland en Utrecht, stadsverwarmingsnetten in Almere en Duiven/Westervoort en het elektriciteitsnetwerk in het gebied Randmeren. De in de leases ondergebrachte netwerken zijn voor een langdurige periode verhuurd aan Amerikaanse partijen (headlease), die deze activa vervolgens weer hebben onderverhuurd aan de desbetreffende dochterondernemingen (sublease). Aan het einde van de sublease bestaat de optie de rechten van de Amerikaanse tegenpartij onder de headlease af te kopen en de transactie aldus te beëindigen. De momenten waarop de overeengekomen looptijden van de overgebleven subleases eindigen, liggen tussen 2022 en 2028. De baten uit de cross border leases zijn verantwoord in het jaar van afsluiten van de desbetreffende transactie. Met betrekking tot de cross border leases bestaan contractuele voorwaardelijke en onvoorwaardelijke rechten en verplichtingen.

De totale netto boekwaarde van de in cross border leases ondergebrachte activa bedraagt medio 2017 € 0,6 miljard (ultimo 2016: € 0,5 miljard). In verband met de transacties staat ultimo juni 2017 in deposito bij meerdere financiële instellingen, dan wel is belegd in waardepapieren, een totaalbedrag van \$ 2,8 miljard (ultimo 2016: \$ 2,7 miljard).

Aangezien geen beschikkingsmacht bestaat over het overgrote deel van de beleggingen en de daarbij behorende verplichtingen, worden deze niet als activa en passiva van Alliander beschouwd en zijn de desbetreffende bedragen niet opgenomen in de geconsolideerde cijfers van Alliander. De beleggingen waarover Alliander wel beschikkingsmacht heeft, zijn verantwoord onder de financiële activa. De aan deze beleggingen gerelateerde leaseverplichtingen zijn opgenomen onder de verplichtingen uit hoofde van financiële leases.

Ultimo juni 2017 bedraagt het 'strip risk' (het gedeelte van de 'termination value' – dat wil zeggen de bij een voortijdig einde van de transactie mogelijk aan de Amerikaanse wederpartij te betalen vergoeding – dat niet uit de hiertoe aangehouden deposito's en beleggingen kan worden voldaan) voor alle transacties tezamen \$ 188 miljoen (ultimo 2016: \$ 194 miljoen). Het strip risk wordt in hoge mate beïnvloed door de marktontwikkelingen.

In het kader van de uitvoering van de Wet Onafhankelijke Netbeheer (WON) zijn de in een cross border lease ondergebrachte, aan Liander Infra N.V. toebehorende warmtenetwerken, medio 2008 via 'sub-subleases' onderverhuurd aan N.V. Nuon Warmte, onderdeel van N.V. Nuon Energy. De looptijd van deze operationele leases is 12,5 jaar (einde looptijd: 31 december 2020). De totale boekwaarde van de onderverhuurde warmtenetwerken en bijbehorende meters bedraagt medio 2017 € 90 miljoen (2016: € 95 miljoen).

Verbonden partijen

De Alliander-groep heeft belangen in diverse deelnemingen en joint ventures, waarin ze ofwel invloed van betekenis heeft, maar geen beslissende zeggenschap, ofwel gezamenlijke zeggenschap uitoefent in bedrijfsvoering en financieel beleid. Op grond hiervan worden deze deelnemingen en joint ventures aangemerkt als verbonden partijen. Transacties met deze partijen, waarvan sommige significant zijn, worden uitgevoerd tegen marktcondities en prijzen die niet gunstiger zijn dan die welke bedongen zouden zijn met derde, onafhankelijke partijen.

Met verbonden partijen zijn de volgende transacties gedaan uit hoofde van inkoop en verkoop van goederen en diensten: verkoop van goederen en diensten aan deelnemingen € 0,4 miljoen (eerste halfjaar 2016: € 0,2 miljoen) en aan joint ventures € 46 miljoen (eerste halfjaar 2016: € 36 miljoen); inkoop van goederen en diensten van deelnemingen € 7 miljoen (eerste halfjaar 2016: € 5 miljoen) en van joint ventures € 46 miljoen (eerste halfjaar 2016: € 44 miljoen).

Per eind juni 2017 heeft Alliander een vordering van € 17 miljoen (ultimo 2016: € 17 miljoen) voor verstrekte leningen aan verbonden partijen en een vordering van € 16 miljoen uit hoofde van een rekening-courant faciliteit met verbonden partijen (ultimo 2016 een verplichting van: € 9 miljoen).

Overig

In november 2010 heeft Alliander een achtergestelde eeuwigdurende obligatielening uitgegeven voor een bedrag van nominaal € 500 miljoen. In de laatste 2 maanden van 2013 is deze achtergestelde eeuwigdurende obligatielening afgelost. Onder IFRS wordt dit instrument als eigen vermogen gekwalificeerd. Bij de betaling van de periodieke vergoedingen aan de houders van de in 2010 uitgegeven lening is uitgegaan van aftrekbare rentekosten voor de vennootschapsbelasting.

Tot op heden is met de Belastingdienst geen overeenstemming bereikt omtrent de fiscale behandeling van deze lening. In de lopende beroepsprocedure heeft de Rechtbank Arnhem met dagtekening 20 december 2016 het beroep van Alliander gegrond verklaard. De Belastingdienst heeft hoger beroep ingesteld bij het Gerechtshof.

In 2016 heeft Alliander de aanslagen vennootschapsbelasting over de jaren 2010 tot en met 2013 voldaan. Hierin is geen rekening gehouden met de genoemde aftrekbare rentelast. Daarnaast heeft e.e.a. gevolgen voor de tijdigheid van verliesverrekeningen. In overleg met externe deskundigen heeft het management besloten de in 2016 en 2017 betaalde vennootschapsbelasting betrekking hebbende op het hiervoor vermelde geschil als vordering op te nemen. Aanvullend speelt eenzelfde kwestie voor de dividendbelasting. Hiervoor zijn geen (voorlopige) aanslagen betaald. Eveneens in overleg met externe deskundigen heeft het management besloten hiervoor geen voorziening te verantwoorden. De totale maximale exposure voor Alliander bedraagt rond de € 35 miljoen.

Voor de niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen hebben ten opzichte van ultimo 2016 geen significante wijzigingen plaats gehad.

Informatie over risico's en financiële instrumenten

Financiële risico's

De volgende financiële risico's kunnen worden onderscheiden: marktrisico, kredietrisico, valutarisico en liquiditeitsrisico. De verkorte geconsolideerde halfjaarcijfers bevatten niet, zoals voor de geconsolideerde jaarrekening is vereist, alle informatie over de bovengenoemde financiële risico's waaraan Alliander is blootgesteld en het beleid betreffende het beheer van de risico's uit hoofde van financiële instrumenten, maar moeten in samenhang worden gezien met de geconsolideerde jaarrekening 2016. Sinds eind 2016 zijn er geen wijzigingen geweest in het risicomanagementproces en in het risicomanagementbeleid. In het eerste halfjaar van 2017 is geen materiële kredietschade geleden.

Bepaling reële waarde van financiële instrumenten opgenomen tegen reële waarde

In onderstaande tabel worden de financiële instrumenten die gewaardeerd zijn tegen reële waarde vermeld, gerangschikt naar de reële waarde hiërarchie. Daarbij zijn de niveaus van inputdata voor het bepalen van de reële waarden als volgt bepaald:

- niveau 1, genoteerde prijzen (niet-aangepast) op actieve markten voor vergelijkbare activa of verplichtingen;
- niveau 2, andere inputs dan de in niveau 1 ondergebrachte genoteerde prijzen die voor het actief of de verplichting waarneembaar zijn direct (d.w.z. als prijzen) hetzij indirect (d.w.z. afgeleid van prijzen);
- niveau 3, inputs die niet gebaseerd zijn op waarneembare marktgegevens.

Reële waarde hiërarchie

€ miljoen	30 juni 2017				31 december 2016			
	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Activa								
Voor verkoop beschikbare financiële activa	-	210	-	210	-	224	-	224
Totaal activa	-	210	-	210	-	224	-	224
Passiva								
Derivaten kortlopend	-	14	-	14	-	-	-	-
Totaal passiva	-	14	-	14	-	-	-	-

Gehanteerde waarderingsmethoden voor bepaling van reële waarden niveau 2

De voor verkoop beschikbare financiële activa bestaan uit beleggingen in effecten, waarvan de reële waarde gelijk is aan de boekwaarde. Deze belegging heeft betrekking op cross border lease contracten. De reële waarde is bepaald door de toekomstige kasstromen contant te maken met de op rapportagedatum geldende interbancaire rentevoet en de in de markt waarneembare creditspreads voor deze of vergelijkbare beleggingen.

De overige derivaten in niveau 2 betreffen valutaderivaten. Deze worden gewaardeerd op basis van de contante waarde van de toekomstige kasstromen, waarbij gebruik wordt gemaakt van de op rapportagedatum geldende interbancaire rentevoet. De contante waarde in vreemde valuta wordt omgerekend tegen de op rapportagedatum geldende koers.

Reële waarde van overige financiële instrumenten

In de onderstaande tabel worden de reële waarden weergegeven van de financiële instrumenten die niet tegen reële waarde, maar tegen de geamortiseerde kostprijs zijn opgenomen. Daarbij zijn de niveaus van de inputdata volgens de reële waarde hiërarchie vermeld.

Reële waarde van financiële activa en verplichtingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs

€ miljoen	30 juni 2017		31 december 2016	
	Reële waarde	Niveau	Reële waarde	Niveau
Vaste activa				
Overige financiële activa	40	2	45	2
Financiële verplichtingen				
Langlopend				
Verplichtingen uit hoofde van financiële leases	-210	2	-232	2
Opgenomen leningen:				
Euro Medium Term Notes	-1.533	1	-1.564	1
Overige opgenomen leningen	-108	2	-116	2
Totaal langlopende financiële verplichtingen	-1.851		-1.912	
Kortlopend				
Opgenomen leningen:				
Euro Medium Term Notes	-	1	-	1
Euro Commercial Paper	-276	2	-75	2
Overige opgenomen leningen	-10	2	-13	2
Totaal kortlopende financiële verplichtingen	-286		-88	
Totaal financiële verplichtingen	-2.137		-2.000	

Bepaling reële waarde

De reële waarde van deze instrumenten is als volgt bepaald:

Overige financiële activa: de reële waarde van de uitstaande leningen is bepaald aan de hand van de te ontvangen kasstromen die zijn gediscoteerd met de risicovrije rentevoeten verhoogd met de kredietopslagen voor deze of vergelijkbare beleggingen. Voor het kortlopende deel van deze vorderingen is verondersteld dat de reële waarde nagenoeg overeenkomt met de boekwaarde.

Opgenomen leningen: de reële waarde van de Euro Medium Term Notes is bepaald aan de hand van marktnoteringen in Bloomberg. De reële waarde van de overige opgenomen leningen is bepaald aan de hand van de uitgaande kasstromen die zijn gediscoteerd met de risicovrije rentevoeten verhoogd met de voor Alliander geldende creditspreads. Voor het kortlopende deel van deze opgenomen leningen wordt verondersteld dat de reële waarde nagenoeg overeenkomt met de boekwaarde.

Financiële leaseverplichting: de reële waarde van deze verplichtingen is bepaald aan de hand van toekomstige kasstromen die zijn gediscoteerd met de risicovrije rentevoeten verhoogd met de voor Alliander geldende creditspreads.

De reële waarde van de onderstaande financiële activa en verplichtingen komt nagenoeg overeen met de boekwaarde van deze instrumenten:

- handels- en overige vorderingen;
- kortlopende belastingvorderingen;
- kortlopende overige financiële activa;
- liquide middelen;
- handelsschulden en overige te betalen posten;
- kortlopende belastingverplichtingen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Alliander participaties B.V. is, samen met Fudura B.V., op 10 juli 2017 met SPIE Nederland B.V. op hoofdlijnen overeengekomen om de joint venture Ziut B.V. te verkopen omdat de diensten van Ziut B.V. niet passen bij de strategische kernactiviteiten. Het innovatieve karakter en de ervaring van SPIE Nederland B.V. bieden een goede en stabiele basis waardoor Ziut B.V. flexibel kan bewegen in een markt die sterk in beweging is en kansen nog beter zal realiseren en benutten. Op grond van de overeenkomst op hoofdlijnen gaan partijen verder in gesprek. Afstemming met medezeggenschap, vakbonden en de toezichthouder moet leiden tot een definitieve overeenkomst. Naar verwachting zal deze verkooptransactie geen belangrijke financiële impact hebben.

Alliander heeft op 21 juli 2017 een leningsovereenkomst van € 300 miljoen getekend met de Europese Investeringsbank (EIB). Deze lening zal worden aangewend voor het vernieuwen en uitbreiden van de netten van Liander. De looptijd van de lening bedraagt minimaal 3 jaar en maximaal 14 jaar en wordt ineens na afloop afgelost. De lening zal in meerdere tranches worden opgenomen waarbij de rente op dat moment zal worden vastgesteld.

Beoordelingsverklaring

Aan de Raad van Commissarissen en de Raad van Bestuur van Alliander N.V.

Opdracht

Wij hebben de in dit halfjaarbericht opgenomen verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële informatie over de periode 1 januari tot en met 30 juni 2017 van Alliander N.V. te Arnhem bestaande uit de balans, de winst- en verliesrekening, het overzicht totaalresultaat, het mutatieoverzicht van eigen vermogen en het kasstroomoverzicht met de toelichting, waarin opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen, beoordeeld. Het bestuur van de vennootschap is verantwoordelijk voor het opstellen en het weergeven van de tussentijdse financiële informatie in overeenstemming met IAS 34 “Tussentijdse Financiële Verslaggeving”, zoals aanvaard binnen de Europese Unie. Het is onze verantwoordelijkheid een conclusie te formuleren bij de tussentijdse financiële informatie op basis van onze beoordeling.

Werkzaamheden

Wij hebben onze beoordeling van de tussentijdse financiële informatie verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 2410, “Het beoordelen van tussentijdse financiële informatie door de accountant van de entiteit”. Een beoordeling van tussentijdse financiële informatie bestaat uit het inwinnen van inlichtingen, met name bij personen die verantwoordelijk zijn voor financiën en verslaggeving, en het uitvoeren van cijferanalyses en andere beoordelingswerkzaamheden. De reikwijdte van een beoordeling is aanzienlijk geringer dan die van een controle die is uitgevoerd in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden en stelt ons niet in staat zekerheid te verkrijgen dat wij kennis hebben genomen van alle aangelegenheden van materieel belang die bij een controle onderkend zouden worden. Om die reden geven wij geen controleverklaring af.

Conclusie

Op grond van onze beoordeling is ons niets gebleken op basis waarvan wij zouden moeten concluderen dat de verkorte geconsolideerde tussentijdse financiële informatie over de periode 1 januari tot en met 30 juni 2017 niet, in alle van materieel belang zijnde opzichten, is opgesteld in overeenstemming met IAS 34, “Tussentijdse Financiële Verslaggeving”, zoals aanvaard binnen de Europese Unie.

Rotterdam, 26 juli 2017

Deloitte Accountants B.V.

J. Dalhuisen RA

Juli 2017

Alliander N.V.

Bezoekadres:
Utrechtseweg 68, 6812 AH Arnhem
Postadres:
Postbus 50, 6920 AB Duiven
info@alliander.com
www.alliander.com

Uitgave Alliander N.V.

